

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ ЗА НОВИМ ВИБОРЧИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Дар'я Русланівна СТЕПАНЮК,

*студентка магістратури Інституту
підготовки кадрів для органів юстиції України
Національного юридичного університету
ім. Ярослава Мудрого*

Досі в Україні залишається актуальним питання щодо проведення муніципальної реформи. В межах даної реформи виділено багато проблем, які потребують вирішення, серед яких багато науковців звертають увагу саме на сферу організації та проведення місцевих виборів. Неточності та прогалини містили нормативно-правові акти, які у різні періоди регулювали суспільні відносини, пов'язані із місцевими виборами до прийняття Виборчого кодексу України, зокрема, Закон України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» 2004 р [1], Закон України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» 2010 р. [2], Закон України «Про місцеві вибори» 2015 року [3]. Не позбавлений недоліків у цій частині і чинний Виборчий кодекс України, який набув чинності з 1 січня 2020 року [4]. Незважаючи на тенденцію постійного удосконалення законодавства щодо місцевих виборів, деякі аспекти все одно залишаються недостатньо врегульованими.

Перш за все, постає питання щодо набуття чинності новим Виборчим кодексом України у строк менше одного року перед проведенням місцевих виборів 2020 року. У Керівних принципах щодо виборів, прийнятих Венеціанською комісією на 51-1 пленарній сесії (5-6 липня 2002 р.) йдеться, зокрема, про такий принцип як стабільність виборчого законодавства: «основні елементи виборчого права, зокрема власне виборчу систему, склад виборчих комісій і визначення між виборчих округів не можна переглядати менш, як за рік до проведення виборів або ж їх треба закріпити в конституції або в документі, що має більше високий статус, ніж звичайний закон» [5, с. 10]. Крім того, українськими науковцями звертається увага на ще більш коротші строки прийняття змін до зазначеного нормативно-правового акту, а саме: «... наявний досвід внесення змін до виборчого законодавства напередодні дня голосування свідчить про його мінливий та хаотичний характер, що значно посилює конфліктогенний потенціал вітчизняних виборів, які одночасно є підґрунтям для виникнення та розв'язання електоральних конфліктів юридичного та неюридичного характеру» [6, с. 14]. Таким чином, видається, що в Україні не було повною мірою дотримано принцип стабільності виборчого законодавства в частині регулювання місцевих виборів, що відбулися 25 жовтня 2020 року.

Слід також відмітити неможливість самовисування кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних,

районних у місті рад, а також міських, сільських, селищних рад (територіальних громад з кількістю виборців 10 тисяч і більше). Право висувати кандидатів в зазначених випадках реалізується виборцями через місцеві організації політичних партій [4]. Безперечно, позитивною зміною стало впровадження відкритих партійних списків, однак монопольне право політичних партій на висунення кандидатів залишилось досі. Це означає, що особа, яка бажає стати депутатом зазначеної вище ради повинна підтримувати програму певної партії. Однак інтереси партії не завжди можуть співпадати з інтересами територіальної громади.

Також законодавством передбачена оновлена форма виборчого бюлетеня, яка може викликати складнощі у її заповненні. Так, у виборчому бюлетені для голосування за депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, районної у місті, а також міської, сільської, селищної ради (територіальної громади з кількістю виборців 10 тисяч і більше) почергово з ліва на право зазначаються: 1) визначений жеребкуванням номер кожної організації партії; 2) повна назва відповідної організації партії, прізвище, ім'я та по батькові кандидата у депутати, включеного до єдиного виборчого списку під першим номером без зазначення номера; 3) два квадрати: порожній квадрат - для волевиявлення щодо організації партії та квадрат із нанесеним трафаретом - для волевиявлення щодо кандидатів, включених до відповідного територіального виборчого списку організації партії; 4) виборчий список з прізвищами, ініціалами усіх кандидатів та їх порядковими номерами трафаретним форматом зверху донизу, за якими їх включено до відповідного територіального виборчого списку організації партії, у дві колонки [4]. Це може призвести, зокрема, до того, що виборець голосуватиме лише за партію, оминаючи вибір конкретних кандидатів.

Отже, загалом спостерігається позитивна динаміка у змінах виборчого законодавства. Однак ряд питань все ж таки потребують подальшого дослідження та врегулювання. Зокрема, це питання щодо недоцільності внесення змін до виборчого законодавства у досить короткі строки та необхідності дотримуватись принципу стабільності виборчого законодавства; стосовно закріплення у законодавстві можливості самовисування кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, районних у місті рад, а також міських, сільських, селищних рад (територіальних громад з кількістю виборців 10 тисяч і більше); щодо оптимізації форми виборчого бюлетеня, яка б не викликала складнощів у виборців щодо його заповнення.

Список використаних джерел:

1. Про вибори депутатів Верховної Ради, Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Закон України від 6 квітня 2004 року № 1667-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-15#Text> (дата звернення: 27. 10. 2020).
2. Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Закон України від 10 липня 2010 року № 2487-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2487-17#Text> (дата звернення: 27. 10. 2020).
3. Про місцеві вибори. Закон України від 14 липня 2015 року № 595-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19#Text> (дата звернення: 27. 10. 2020).
4. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 року № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20/conv#top> (дата звернення: 27. 10. 2020).

5. Кодекс належної практики у виборчих справах. Керівні принципи та пояснювальна доповідь, ухвалені Венеціанською комісією на 52-й сесії (Венеція, 18-19 жовтня 2002 року). «Vybory ta Demokratiya» («Elections and Democracy»), 2006, N. 4(10). 34 с. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev2-cor-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev2-cor-ukr) (дата звернення: 28. 10. 2020).

6. Місцеві вибори 2020: посібник для суддів / Губська О., Ковриженко Д., Мохончук Б., Писаренко Н., Романюк П., Цуркан М. ; За ред. М. Цуркана. Київ: «АК-Group», 2020. 308 с.